

ธรรมะแห่งชีวิต

ศีล ๕ ประการ

มีศีลธรรมประจําใจ ทำให้เกิดสุข

พระธรรมโกศาจารย์ หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ

ชีวิตสมบูรณ์ได้ด้วยธรรมะ.....๒

มีศีลธรรมประจําใจ ทำให้เกิดสุข.....๒

ศีล : หลักปฏิบัติเพื่อคุ้มครองจิตใจ.....๔

ความเป็นมาของศีล.....๕

ศีล ๕ ประการ.....๖

ศีล ๕ ประการ

มีศีลธรรมประจำใจ ทำให้เกิดสุข

ปาฐกถาธรรม โดย
พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)

เพื่อความเจริญแพร่หลายแห่งธรรม
และความเจริญงอกงามแห่งปัญญา

คีล ๕ ประการ

มีศีลธรรมประจำใจ ทำให้เกิดสุข

พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)

ISBN : 974 - 8417 - 32 - 8

ดำเนินการจัดพิมพ์โดย : ธรรมสภา ๓๕/๒๗๐ จรัสสินทวงศ์ ๖๒ บางพลัด กทม.

โทร. ๔๓๔๔๒๖๗, ๔๓๔๓๕๖๖ โทรสาร. ๔๒๔๐๓๗๕

สารบัญ

ทุกสิ่งล้วนเป็นไปตามกฎของธรรมชาติ	๑
ชีวิตสมบุรณ์ได้ด้วยธรรมะ	๒
มีศีลธรรมประจำใจ ทำให้เกิดสุข	๒
คีล : หลักปฏิบัติเพื่อคุ้มครองจิตใจ	๔
ความเป็นมาของคีล	๕
คีล ๕ ประการ	๖
ลักษณะตาญาณของมนุษย์	๘
ธรรมะกับลัทธิคอมมิวนิสต์	๑๑

คิล ๕ ประการ

มีศีลธรรมประจำใจ ทำให้เกิดสุข

ปาฐกถาธรรม โดย
พระธรรมโกศาจารย์ (หลวงพ่อดำญาณันทิกขุ)

ญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย

ณ บัดนี้ ถึงเวลาของการฟังปาฐกถาธรรมะ อันเป็นหลัก
คำสอนในทางพระพุทธศาสนาแล้ว ขอให้ทุกท่านอยู่ในอาการสงบ
ตั้งอกตั้งใจฟังด้วยดี เพื่อให้ได้ประโยชน์อันเกิดขึ้นจากการฟังธรรม
ตามสมควรแก่เวลา

ทุกสิ่งล้วนเป็นไปตามกฎของธรรมชาติ

วันนี้อากาศสดชื่น คือ เย็นสบาย ทำท่าจะมีฝน นี่เป็นเรื่อง
ของดินฟ้าอากาศมันเป็นเรื่องของ “ธรรมชาติ” เราห้ามไม่ได้ ขอร้อง
ก็ไม่ค่อยได้ มันเป็นไปตามกฎของธรรมชาติ อย่าไปห่วงไหนห่วงกับสิ่ง
เหล่านั้น เรามาคิดถึงเรื่องชีวิตของเราดีกว่า ว่าควรจะอยู่อย่างไร
ควรจะทำอะไร

ชีวิตสมบูรณได้ด้วยธรรมะ

คนเราที่มีความรู้มากๆ แต่ไม่สนใจในเรื่องธรรมะ นี้ก็มีอยู่มากเหมือนกัน แล้วเมื่อมีปัญหา มีอะไรเกิดขึ้นในชีวิต ก็ไม่รู้ว่า จะแก้อย่างไร เลยตัดสินใจทำตนให้ตกต่ำ เช่น ไปดื่มเหล้า ไปเที่ยวบาร์ เที่ยวไนท์คลับ ยิ่งง่อกับเข้าไปอีก ไปทำอย่างนั้น ผลที่สุดมีปัญหามากขึ้น ก็ไม่รู้ว่า จะแก้อย่างไร จนปัญญา มีทางออกทางเดียวว่า “ตาย” ดีกว่า อย่างนี้ไม่เรียกว่าโง่แล้วจะว่าอย่างไร คือ ยิ่งโง่อยู่ จลลตเรื่องหนึ่ง แต่โง่เรื่องหนึ่ง เพราะไม่ศึกษาธรรมะไว้ เป็นเครื่องประเล้าประโลมใจ

หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นเรื่องช่วยให้ชีวิตสมบูรณขึ้น เพียงแต่มีความรู้หาเงินได้ มันยังไม่สมบูรณ แต่ถ้าเรามีความรู้ที่จะทำตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผน ชีวิตก็จะไปรอดปลอดภัยด้วยประการทั้งปวง นี่มันมีปัญหายา่งนี้ ปรากฏเป็นชาวอย่างนี้บ่อยๆ ฟังข่าวแล้วต้องเอามานึกมาคิดในแง่ธรรมะ ก็จะเห็นว่าเขาขาดอะไร แล้วควรจะให้อะไรแก่เขา

มีศีลธรรมประจำใจ ทำให้เกิดสุข

แต่ว่าทางการที่ให้การศึกษานี้ยังคิดไม่ค่อยออก คิดแต่จะให้เรียนวิชาที่จะใช้เพื่ออาชีพอย่างเดียว แต่ไม่ได้คิดว่าอะไรมา

ควบคุมวิชานี้ที่หนึ่ง มาควบคุมความรู้ที่ตนมีนั้น ไม่ได้คิด เพราะท่านเหล่านั้นก็ไม่ได้สนใจเหมือนกันในเรื่องนี้ เวลาแก่ตัวลง ก็ลำบากอีกเหมือนกัน เอาตัวไม่ค่อยรอดกันเยอะเยอะ เพราะไม่ทัน เข้าหาธรรมะ เป็นคนที่เหมือนกับเรือแตก แต่ไม่มีอะไรเป็นเครื่อง เกาะเพื่อว่ายน้ำไปหาดฝั่ง ก็จมน้ำตายไป ถูกปลาร้ายเอาไปกินเสีย บ้าง ชีวิตก็ตกต่ำ เป็นเรื่องที่น่าเห็นใจ น่าสงสาร มีทางใดที่จะช่วย กันได้ ก็ควรจะช่วยกัน

พ่อแม่ที่มีความรักลูก ก็หาทางช่วยลูก ด้วยการนำเข้าวัด คือจะเอามาวบวช แต่ว่าเรื่องบวชนี้ พ่อแม่ก็ไม่ค่อยเข้าใจ หมู่นี้มา บ่อย มาถึงก็ว่า จะเอาลูกมาบวชหน่อย โรงเรียนปิด “บวชกี่วัน” เอาสัก ๗ วันก็พอแล้ว “บวชทำอะไร บวช ๗ วัน นี้จะทำอะไรได้ หรือบวช ๑๕ วัน ก็ไม่ทันได้ทำอะไร ยังไม่ได้ทำอะไร ห่มผ้าก็ยัง ไม่เป็น ยังไม่ได้สอน ไม่ได้อบรมอะไร” เลยบอกว่า “ตอนนี้รับ ไม่ได้” เพราะว่าไม่มีเวลาจะให้การอบรมสั่งสอน ที่นี้บวชเป็นชุด กุมภภา ชุดหนึ่ง ๑ มีนา ๑ เมษา ไปเข้าชุดนั้นก็ได้

“มันทำอะไรอยู่...ลูกเวลานี้” กำลังเรียนอยู่ เรียนมหาวิทยาลัยรามคำแหงบ้าง อะไรบ้าง “จะจบแล้วยัง” เพิ่งเข้าเรียน “แล้วจะรีบบวชไปทำไม มันเพิ่งเข้าเรียน ไม่ต้องบวชก็ได้” บอกว่า บวชแล้วมันจะได้ดีขึ้นหน่อย “บวชนิดหน่อยมันจะดีขึ้นได้อย่างไร ให้ดีก็พาลูกมาวัดบางวันอาทิตย์ ออย่ามาแต่แม่คนเดียว” แล้วถามว่า “แม่มาทุกอาทิตย์หรือเปล่า” ไม่ค่อยได้มากะ แล้วจะฉลาด

ขึ้นได้อย่างไร รู้เรื่องใหม่ว่าวัดนี้เขาทำอะไร ก็ไม่มานี่ มาเสียบ้าง... แล้วเอาลูกมาด้วย ให้มาได้ยินได้ฟังอะไรไปเรื่อยๆ เพื่อเป็นการศึกษาปัญหาชีวิต บอกไปอย่างนั้น แล้วไม่ค่อยจะได้มา... เป็นอย่างนั้น ไม่ค่อยเดินเฉียดแสงธรรมเข้าไปบ้าง เดินๆเฉียดเข้าไปบ้าง เฉียดวัดเข้าไปบ้าง ไปนั่งฟังเสียบ้าง ก็จะได้ความรู้ ความเข้าใจ มีอะไรเกิดขึ้นก็จะได้แก้ไขได้ง่าย ทำอย่างนั้น

ถ้าจะบวชก็ต้องบวชให้ได้เรื่องได้ราว แนะนำว่าให้เรียนจบเสียก่อน เรียนจบไม่ใช่จะได้งานทันทีเมื่อไหร่ งานไม่ใช่จะมีพร้อมอยู่เมื่อไหร่ มาบวชเสียก่อนสัก ๒-๓ เดือน บวชฤดูที่เขาบวชกัน จะได้อบรมกันเต็มที่หน่อย ออกไปก็จะได้มีอริยทรัพย์ติดตัวไปบ้าง จะได้เอาไปใช้แก้ปัญหา บอกให้เขาเข้าใจอย่างนั้น

อันนี้เป็นเรื่องที่ยากจะทำเข้าใจกันไว้ ให้ญาติโยมได้รับทราบ ไม่ต้องเอามาบังคับ ต้องบวชวันนี้มะรืนนี้ เหมือนกับเรื่องง่ายๆ จะบวชทันที มาถึงจะบวช โรงเรียนปิดตอนนี้จะบวชแล้ว ก่อนนี้ไม่เคยมา อย่างนี้มันก็ลำบาก ไม่มาวัดบ้างก็ไม่รู้เรื่องอะไรก็ลำบาก เราต้องมาไว้บ้าง เพื่อจะได้รู้ว่าอะไรเป็นอะไร

ศีล : หลักปฏิบัติเพื่อคุ้มครองจิตใจ

เรื่องต่อไปเกี่ยวกับข้อปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องศีล ให้มีศีลเป็นหลักปฏิบัติคุ้มครองจิตใจ

ความเป็นมาของศีล

ทำไมจึงต้องมี “ศีล” เป็นเครื่องค้ำครองจิตใจ เพราะว่าจิตใจคนเรานั้นมีสภาพดิ้นรนกลับกลอกอยู่ตลอดเวลา มันไหลไปตามอารมณ์ ไหลไปตามสิ่งที่มากระทบ อะไรมารกระทบตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ใจมันก็ไหลไปกับเรื่องนั้น ติดพันในเรื่องนั้น พอใจในเรื่องนั้น แล้วเอามาคิดนึกในเรื่องนั้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นเรื่องพัวพันทางจิตใจ

แล้วอีกประการหนึ่ง คนเราไม่ได้อยู่ผู้เดียวในโลก เราอยู่กันเป็นครอบครัว เป็นหมู่บ้าน เป็นตำบล รวมกันเข้าเป็นชีวิตในสังคม อันชีวิตในสังคมนั้นย่อมมีการกระทบกระทั่งกันเป็นธรรมดา ทั้งส่วนชั่วและส่วนดี ถ้าเราทำเรื่องดี ก็กระทบคนอื่นในทางสบายใจ ถ้าเราทำเรื่องไม่ดี มันก็กระทบคนอื่นในทางที่ไม่สบายใจ มีการกระทบกระทั่งกัน แต่ว่าเรื่องดีมันกระทบไม่เท่าใด ไม่กระทบกระเทือนจิตใจ แต่เรื่องเสียกระทบแรง กระเทือนแรง ทำให้เกิดความทุกข์ เกิดปัญหาขึ้นในจิตใจ แล้วเมื่อมีปัญหา มีความทุกข์ขึ้นแล้ว ไม่มีอะไรเป็นเครื่องระงับยับยั้งซึ่งใจ เพราะคุมไม่ได้ ไม่มีเครื่องควบคุมจิตใจ เลยลุกลามเป็นไฟเป็นไฟขึ้นมา เผาไหม้ตัวเอง เผาไหม้ผู้อื่น ให้ได้รับความทุกข์ ความเดือดร้อน

ตัวอย่างที่เราเห็นง่ายๆ ในยุคปัจจุบันนี้ คนมันโกรธกันนิดๆ หน่อยๆ มันจะฆ่ากันแล้ว หาปืนมาฆ่ากันเลย มันยับยั้งซึ่งใจไม่ค่อย

ได้ ให้อภัยกันไม่เป็น ไม่รู้จักให้ในเรื่องอภัยทาน แล้วก็เบียดเบียนกัน ทำร้ายกัน นี่กว่าถ้าได้ฆ่ามันแล้วจะหมดเรื่อง แต่เรื่องมันก็ไม่จบ มันมีเรื่องต่อ... มันเป็นเรื่องยาวเหมือนเรื่องรามเกียรติ์ไป ปัญหามันก็เกิดมาก เพราะเราไม่รู้จักตัด แต่ว่าต่อให้มันยาวออกไป เวิร์กของมันจะระงับไม่ได้ด้วยการต่อ ด้วยการสืบ ด้วยการจองเวร จะระงับได้ด้วยการไม่จองเวรจองภัยกัน

ศีล ๕ ประการ

จึงต้องมีหลักเป็นเครื่องคุ้มครองจิตใจกัน ให้คนปฏิบัติว่า เราจะไม่ทำอย่างนั้น ไม่ทำอย่างนี้ จึงได้มีศีลเกิดขึ้น เป็นระเบียบเกิดขึ้น ไม่ได้เกิดขึ้นทีเดียวทั้ง ๕ ข้อ ไม่ใช่ว่าต้องถืออย่างนี้... ไม่ใช่ มันมีเหตุมีเรื่องขึ้นทั้งนั้น จึงได้เกิดมีศีลขึ้น

เช่น ในครั้งโบราณ ยังเป็นยุคดึกดำบรรพ์ คนยังไม่เจริญ ด้วยอะไรๆทั้งนั้น อยู่กันตามป่าตามดง อยู่ใต้ต้นไม้ อยู่ในถ้ำ อะไรอย่างนั้น ยังไม่เจริญอะไร ผลหมากรากไม้เป็นอาหารที่ไปหากินตามป่า หรือไปจับสัตว์ป่ามากินเป็นอาหาร กินดิบทั้งนั้น เนื้อสัตว์ก็ดิบ ผลไม้ก็ดิบ เผือก มันก็ดิบ...กินดิบทั้งนั้น ท้องไส้คนสมัยนั้นนับว่าเครื่องย่อยดีมาก เพราะย่อยเนื้อดิบได้ ย่อยเผือกมันดิบ ผลไม้ดิบๆได้ ไม่รู้จักหุงต้ม เพราะมันยังไม่รู้จักใช้ไฟ แต่มันมีปัญหา

๑. ห้ามลักทรัพย์

ปัญหาที่เกิดขึ้นครั้งแรกในหมู่คนนั้นคืออะไร ที่เป็นตัวปัญหาใหญ่ที่ทำให้เกิดการล่วงเกินกันนี้คือความเกียจคร้านนั่นเอง ตัวความเกียจคร้านเป็นภัยใหญ่ที่สุด เป็นรากฐานของความชั่วร้ายทั้งหลายทั้งปวง เกียจคร้าน... คือไม่ไปทำงาน แต่ว่าท้องมันหิว คนอื่นเขาไปหาผลไม้เอากันมากินมากองๆไว้ หมายถึงว่า “ไอ้ลูกนี้จะกินเมื่อต่อไป นี่จะกินเวลานั้น เวลานี้ ของที่เก็บไว้กินมันก็ดีกว่าทั้งนั้น ไอ้คนเกียจคร้านมันไม่ไปหากิน เมื่อไม่ไปหากินกินนอนเรื่อยไป นอนๆเข้าท้องมันก็หิว นี่เป็นธรรมชาติ เพราะร่างกายมันอยู่ได้ด้วยอาหาร ถ้าไม่มีอาหารมันก็หิว อ่อนเพลีย แต่ว่าไม่อยากจะไปหาในป่า เมื่ออ่อนเพลียขึ้นมา หิวขึ้นมา... ก็มองไปที่เขาอยู่อาศัย มองก็ไปเจอผลไม้อะไรต่ออะไรที่เขาเก็บไว้กิน ก็เลยเอามากินเสีย

เมื่อเอามากิน เจ้าของกลับมา “ไอ้ที่กูหมายตาไว้มันหายไปไหน เผือกหัวใหญ่มันหายไปไหน ผลไม้ทั้งามมันหายไปไหน” เพราะมันไม่เคยมี ไม่เคยเป็น ในสังคมนั้น เมื่อหายไปก็ประหลาดใจว่ามันหายไปอย่างไร ก็เลยนึกว่าไม่มีใคร... ก็ต้องเป็นคนนี้แหละเอาไป แต่ว่าคนไหนก็ยังไม่รู้ มีใครสักคนหนึ่งเอาไป เลยก็คอยสังเกต... แอบซ่อนดู ไม่ไปป่า... แต่ซ่อนดู ก็เจอขโมย เจอคนขี้เกียจ สันหลังยาวคนนั้นแหละเอาผลไม้ไปกิน เขาก็จับตัวไปสู่ที่ประชุม

กลางคืนเดือนหงายๆเขาก็ประชุมกัน ร้องรำทำเพลงไปตาม
เรื่องของคนป่าในสมัยนั้นก็นำคนนี้ไปประกาศในที่ประชุมว่า “คนนี้
ประพฤติไม่ถูก เพราะว่าเอาของที่คนอื่นเขาเก็บไว้ไปกิน” ยัง
ไม่เรียกว่าเป็นอะไรหรอก คือไม่รู้จะเรียกว่าเป็นอะไร เรียกว่ามัน
เอาไปกินโดยไม่บอกเจ้าของ การกระทำเช่นนี้ไม่ดี ที่ประชุมทั้งหลาย
ก็พูดออกมาว่า “ไม่ดีๆไม่ดี” ทุกคน เพราะอะไร?

สัญญาตมฺหาณของมนุษย์

เพราะว่า มนุษย์เราเนี่ยมันมีสัญญาตมฺหาณอยู่ตัวหนึ่งคู่กับ
สัญญาตมฺหาณอื่น คือ “รักของของตัวเอง” ไม่ว่าอะไรจะเป็นชิ้นเล็ก ชิ้น
กลาง ชิ้นใหญ่ อะไรก็ตาม ถ้าเรามีเราได้ไว้ เราก็หวงเหวนว่าเป็น
ของเรา ไม่อยาก让别人มาแตะต้องด้วยซ้ำไป ไม่อยาก让别人มา
หยิบมาเอาไป แต่ถ้าใครมาเอาไป เจ้าของก็โกรธ ไม่พอใจ...ไม่
พอใจขึ้นมา แต่คนที่ไปเอานั้นมันมีฐานแห่งความขี้เกียจ เพราะ
ฉะนั้น ความขี้เกียจนี้แหละเป็นโรคชนิดหนึ่ง ที่ทำให้เกิดการลัก
การขโมยกัน พวกนี้มันขี้เกียจทำงานหนัก แต่ว่าไปลักไปขโมยได้

ความจริงไปลักไปขโมยนี้ไม่ใช่ง่าย มันต้องปีนป่ายหน้าต่าง
ต้องตัดช่องย่องเบาไป กว่าที่จะเอาของของเขาออกมาได้ มันไม่เหมือน
สมัยคนไม่มีเรือนอยู่สมัยโน้นมันง่าย เขาเอามากองไว้ มาถึงก็เอา
ไปกิน... มันง่าย ไม่ลำบากอะไร แต่สมัยนี้ลำบาก ต้องปีนต้องป่าย

ต้องมีเครื่องมือเครื่องใช้ไปตัด ไปตัดเหล็ก ตัดอะไรต่ออะไร มันก็ต้องใช้ความพยายาม แต่มันไม่ยากไปทำงานประเภทอื่น จึงไปทำงานอย่างนั้น ทำให้ผู้ที่เสียของไม่สบายใจ เป็นทุกข์เดือดร้อนในที่ประชุมก็เห็นว่ามันไม่ดี ไม่ถูก...ทำอย่างนี้ แล้วจะทำอย่างไร ก็ประกาศเป็นกฎขึ้นในที่ประชุมนั้น เป็นสัญญาประชาคมขึ้นในหมู่นั้นว่า “ต่อไปนี้ ทำอย่างนี้ไม่ได้” ถ้าใครทำอย่างนี้ต้องถูกลงโทษกัน การลงโทษก็นำเอามาทบทวนตัดสินในที่ประชุม ให้ได้รับความเจ็บปวดรวดร้าว

แต่ว่าคนในสมัยนั้นมันก็ดีเหมือนกัน ไม่ดีพอเขาว่าไม่ให้ทำ มันก็หยุด ไม่ทำกันต่อไป มันก็เกิดเป็นระเบียบ เป็นศีลขึ้นมาว่า ไม่ให้ลัก ไม่ให้ขโมยกัน นี่เป็นเรื่องแรก เป็นสิ่งที่เกิดขึ้น

๒. ห้ามฆ่าสัตว์ตัดชีวิต

แต่ว่าในศีลที่เราถือ ๕ ข้อนั้นขึ้นต้นด้วย “ปาณาติปาตา คือ ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต” นี่เอามาเรียงเข้าทีหลัง เกิดการลักขโมยกันก่อน แล้วเกิดการจับตัวได้ เอามาลงโทษลงทัณฑ์กัน ต่อว่าต่อขาน ห้ามปราม ไม่ให้กระทำอย่างนั้นต่อไป

แต่ว่าในศีลที่เราถือกันเดี๋ยวนี้ ขึ้นต้นด้วยเรื่องชีวิต เพราะว่าการชีวิตนี้เป็นสิ่งที่เรารักมาก ห่วงแหม่มาก ความรักเสมอด้วยรักตัวไม่มี คือตัวของเรา ร่างกายยาววา หนาคืบ กว้างศอก มีใจครองนี้

สมมติว่าเป็นตัวเรานี่ เรารัก เราหวงแหน แล้วไม่อยากให้ใครมาทำร้าย มาเบียดเบียน ถ้าใครมาทำร้ายก็ไม่ชอบใจ ย่อมโกรธกัน เคืองกัน พยาบาทอาฆาตจองเวรต่อกัน สร้างเวร สร้างภัย ทำให้เกิดปัญหาในสังคม ก็เลยบัญญัติว่า “ไม่ให้ฆ่ากัน”

ที่บัญญัติว่า “ไม่ให้ฆ่า” ก็เอามาจากความรู้สึกอันเป็นสามัญสำนึกของคนเรานั่นเอง ไม่ใช่เฉพาะคน แม้สัตว์เดรัจฉานก็เหมือนกัน สัตว์เดรัจฉานมันก็รักชีวิต กลัวเจ็บ กลัวตาย กลัวจะถูกทำร้าย

สมมติว่าสุนัขมันนอนอยู่ที่ใดที่หนึ่ง เราบอกให้มันไป มันไม่ไปหรอก เพราะว่ามันได้ยินแต่เสียง มันไม่รู้ภาษา แต่บางตัวมันรู้ ถ้าเสียงมันดีๆ บอกไป... มันก็ไป เพราะว่ามันฟังกันมานานแล้ว ถ้าเสียงอย่างนั้นก็ต้องไป ถ้าไม่ไปก็就会被罵หรือพาดหลังเข้าให้ ไม่กระบองตีบาลเข้าให้ มันก็ไป ถ้ามันนอนอยู่สบายๆ เราเอาไม้มาโขกดังๆ มันตกใจ มันก็ไปเลย มันไม่อยู่แล้ว หรือว่าได้ยินเสียงประทัด มันก็วิ่งทางหนีไปเลย แสดงว่ามันกลัวอันตราย สัตว์เดรัจฉานก็กลัวเจ็บกลัวตาย กลัวอันตรายเหมือนกัน

คนเราก็ก้าว ยิ่งกลัวกว่าสัตว์เดรัจฉาน เพราะว่ามีความรู้สึกนึกคิดละเอียดอ่อนกว่า กลัวไปหมดทุกสิ่งทุกอย่าง แม้กระทั่งกลัวสิ่งที่ไม่ควรกลัว เช่น กลัว “ผี” เป็นต้น ไม่เคยเห็นสักทีว่าผีรูปร่างหน้าตามันเป็นอย่างไร... แต่ก็กลัว กลางวันไม่กลัว เพราะมันเห็น แต่กลางคืนนี่กลัวผี ความจริงผีมันก็ไม่เคยมาทำอะไร

เราไม่เคยมาหลอกเรา มีแต่คนหลอกกัน

สมัยนี้สมัยกินเจ มีการหลอกกันเหลือเกิน แต่ไม่ใช่ที่ กรุงเทพฯ โน่นที่ “ภูเก็ต” ที่ “ตรัง” ๒ จังหวัดนี้เขาแข่งกันทรงผิอยู่เวลานี้ พวกกินเจนั่นดี ไม่ได้เสียหายอะไร งดการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ทำให้เนื้อหมูถูกลงไปหน่อย ปลาถูกลงไปหน่อย เพราะคนมันกินน้อย ถ้าไม่กินกันทั้งประเทศ พวกที่กินก็สบาย ผักก็จะแพง เพราะกินผักมาก เวลาใดเขากินผักมาก เราไปกินปลาเสีย เวลาใดคนกินปลามาก เราแอบไปกินผักเสีย อย่างนี้ก็สบายไปเหมือนกัน ถ้าไปกินพร้อมกันหลายคน ถ้ากินผักพร้อมกัน ผักก็จะขึ้นราคา

การ “กินเจ” นี้ เป็นฤดูเดือน ๙ จีนเขากินกันทั่ว ชาวจีนเมืองไทย ปีนัง เมืองมาเลเซีย ที่ไหนเขาก็กินกันทั้งนั้นแหละ จีน...เมืองจีนเขากินหรือเปล่าก็ไม่ทราบ ไม่ได้ไปเที่ยวเมืองจีน แต่จีนเมืองไทยเขากินกันทั่วๆไป เป็นงานใหญ่ เมือง “สมุทรสงคราม” “สมุทรสาคร” แต่งตัวชาวเดินกันเป็นแถว ไปเยี่ยมโรงเจนั้น ไปเยี่ยมโรงเจนี้ ฤดูกินเจก็กินกันไปตามเรื่อง ๙ วัน พ้นจากนั้นก็ธรรมดาเรื่อยๆกันต่อไป อย่างนี้ก็เป็นเรื่องดี

ธรรมะกับลัทธิคอมมิวนิสต์

พวก “ลัทธิคอมมิวนิสต์” มันก็มีธรรมะเหมือนกัน ไม่ใช่ไม่มี แต่ไม่มีชื่อว่าเป็นอะไร แต่ว่าเขาก็ประพฤติธรรม ทำคนให้มี

ระเบียบ ให้ประหยัดการใช้จ่าย ไม่ให้สนุกสนานกลางค่างกลางคืน
ให้ทุกคนรักงาน ให้ทุกคนขยัน เอาใจใส่ในงาน ช่วยกันผลิต ช่วย
กันสร้าง นี่มันก็ธรรมดาเหมือนกัน แต่ว่าไม่มีชื่อคำว่าศาสนา แต่เอา
ธรรมะไปใช้

ตัว “ธรรมะ” นี่ ถ้าใครเอาไปใช้แล้วเจริญทั้งนั้นแหละ แต่
ถ้าไม่ใช้แล้วก็เสื่อมทั้งนั้นแหละ มันเป็นอย่างนั้น แต่เรามองในแง่
รูปธรรม มองว่ามี “วัด” หรือเปล่า มี “พระ” หรือเปล่า มี “เจดีย์”
มี “พระพุทธรูป” หรือเปล่า แต่ไม่ได้มองลงไปให้ซึ่งว่า คนเหล่านั้น
เขาประพฤติธรรมะอะไรกันบ้าง เขาใช้ “ธรรมะ” อะไรในชีวิต
ประจำวัน

ถ้าเรามองด้วยสายตาคนธรรมดา ก็จะเห็นว่าคนเหล่านั้นเขา
ก็ “ประพฤติธรรม” อยู่ เขาบังคับตัวเอง ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่สุรุ่ยสุร่าย
การแต่งเนื้อแต่งตัวก็แต่งด้วยเสื้อผ้าราคาถูกๆ คนจีนใช้สีเดียว
เหมือนกันหมดทั้งประเทศ แต่ว่าหัวหนาก็คงใช้ผ้าติน้อย ลูกน้อง
ก็ใช้ผ้าธรรมดาเหมือนกันหมด ทีนี้ไม่ต้องอวดกัน ไม่ต้องอวดว่า
ใครสวยกว่าใคร เหมือนกันหมดแล้ว ไม่มีใครสวยกว่าใคร บ้าน
เรานี่ โอ๊ย! หลายสี หลายชุด รุ่งรังไปหมด เวลาเดินก็เหมือน
ประกวดแฟชั่นบนถนน คนนั้นสีนั้น คนนั้นสีโน้น มันแปลกๆ
รองเท้ายกก็แปลกๆ กระเป๋าถือก็แปลกๆ ในกระเป๋ามีไม่มีก็ตามใจ
แต่ให้กระเป๋าแพงไว้หน่อย หิ้วเรื่อยไป มันเป็นอย่างนี้ มันแข่งกัน
แข่งกันใช้ แข่งกันสิ้นเปลือง เรียกว่าเราประพฤติธรรมได้อย่างไร

ที่นี่เขาควบคุมไม่ให้สิ้นเปลือง ให้แต่งตัวด้วยเสื้อผ้าง่ายๆ แล้วก็ต้องทำงานกัน “ขยัน” ทุกคนต้องทำงาน แม้จะไปเข้า “มหาวิทยาลัย” ก็ต้องไปอยู่ในทุ่งนาก่อน ไม่ใช่ไปถึงสอบเข้าเรียนกันเลย ต้องไปอยู่ในทุ่งนาก่อน ไปช่วยทำนา ไปรู้จักกับสังคม ประชาชน ให้รู้จักเหน็ด ให้รู้จักเหนื่อย ไม่ใช่ให้เข้าเรียนทีเดียว ให้ไปทำนา เสียก่อน ไปทำสวน ทำไร่ แล้วก็มาเรียนมหาวิทยาลัย เขาต้องการฝึกคนให้เป็นนักต่อสู้ มีน้ำอดน้ำทน นีมันก็ดีขึ้น

ในเมืองไทยเรานี่ “ตำรวจ” เริ่มแล้วเตี้ยวนี้ นักเรียน นายร้อยตำรวจเวลานี้ส่งให้ไปอยู่กับชาวบ้าน ให้ไปทำงานกับชาวบ้าน บ้านไหนทำนาก็ไปทำนากับเขา บ้านไหนทำสวนก็ไปทำสวน บ้านไหนเลี้ยงเป็ดก็ไปเลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่ ปลุกอะไรก็ไปทำกัน ทำเหมือนกับเขาทำ ต้องอยู่อย่างนั้น แล้วเจ้าหน้าที่ก็ไปตรวจดูว่าประพฤติอย่างไร ทำอย่างไร ถ้ามเจ้าของบ้าน ไม่ไปถามต่อหน้า แต่ไปถามว่าเป็นอย่างไร ขยันเอางานเอากการดีไหม... เรียบร้อย ดีไหม จิตใจหนักแน่นมั่นคงไหม ไปฝึก...ไม่ใช่นั่งฝึกอยู่ในโรงเรียน นายร้อย เวลานี้เอาจไปฝึก ตำรวจทำเวลานี้

นักเรียน “ทหาร” ยังไม่ได้ทำ น่าจะทำอย่างนั้นเหมือนกัน ไปช่วยชาวนา ไปช่วยพัฒนา ไปอยู่กับเขา จะได้รู้ว่าชาวนา...บ้านที่ยากจนนี้อยู่อย่างไร กินอะไร อยู่อย่างไร ฐานะทางครอบครัวเป็นอย่างไร เวลาเป็นใหญ่เป็นโตขึ้นก็จะได้นี้นำใจสงสารคน เห็นอกเห็นใจเขา ไม่ไปเหี้ยมวัดเถียวเถิดเขา ให้เกิดความทุกข์ ความ

เดือดร้อน อยู่กันโดยธรรม มีเมตตาปราณีต่อกัน อันนี้มันก็ดีขึ้นเหมือนกัน เขาก็ทำอย่างนั้น เรียกว่าชักชวนคนให้ประพฤติธรรมในแง่ใดแง่หนึ่ง ก็เอาตัวรอดได้เหมือนกัน

ด้านการเมืองก็ต้องอย่างนั้นบ้างเหมือนกัน ต้องเด็ดขาดตาม “กฎหมาย” ไม่ใช่เรียกว่า “เผด็จการ” กฎหมายมีอยู่ แต่รักษากฎหมายให้เคร่งครัดหน่อย เดี่ยวนี้มันไม่ค่อยเคร่งครัดตามตัวบทกฎหมาย อะไรเป็นประโยชน์ก็เอาก่อน มันก็เป็นปัญหา ไปไม่รอดแล้วทำอะไรไม่ได้ เพราะว่ามันมีเรื่องกินสินบาทสินบนอะไรกันไป ตามเรื่อง กิเลสมันล้น มันท่วมนใจ ธรรมะสู้ไม่ไหว เพราะแพ้แก่อำนาจวัตถุ มันก็ลำบาก จึงต้องมีระเบียบควบคุมจิตใจไปตั้งแต่เบื้องต้น เช่นว่าให้ถือศีล ไม่ฆ่ากัน ไม่ลัก ไม่ขโมย

รักษากฎหมายก็คือรักษาความเป็นธรรมนั่นเอง ให้ทุกสิ่งเป็นธรรมะ เป็น “ธรรม” มันก็อยู่ได้ ไม่มีใครกล้ำฝืน ฝืนตาย “ผู้รักษากฎหมาย” จึงต้องเข้มงวดกันหน่อย เรียกว่าเคร่งหน้อยจึงจะโปรอด ศีลข้อนี้มันก็คุมไปถึงเรื่องอย่างนั้น

๓. ห้ามล่วงเกินในเรื่องกามารมณ์

ศีลข้อ ๓ ก็เพื่อให้ครอบครองอยู่เย็นเป็นสุข ไม่ให้เกิดเป็นปัญหา ไม่ให้นอกใจกัน ไม่ให้ไปเที่ยว ไปสนุก ไปเฮฮา สมัยก่อนไม่มีอะไร คนอยู่กันสงบๆ คำแล้วก็นอนกัน ตื่นเช้าก็ไปทำงาน มัน

ไม่มีหนังละคร ไม่มีโรงหนัง ไม่มีบาร์ ไม่มีสถานที่ท่องเที่ยวยามราตรี ไม่มีอาบ ไม่มีอบ ไม่มีนวด คนเมื่อก่อนก็เมื่อยเหมือนกัน แต่ก็ทำอะไรไป ไม่ต้องไปเที่ยวอาบที่ไหน แต่เดี๋ยวนี้มันมี ถ้าเราไม่ถือศีลข้อที่ ๓ ไว้ ผิดศีลข้อนี้เรียกว่า...ผิดในเรื่องความอยากในเรื่องกามารมณ์

ศีลข้อ ๓ นี้ไม่ล่วงเกินในเรื่องกามารมณ์ ไปเที่ยว ไปสนุก ไม่คิดถึงบ้านถึงช่อง กลับบ้านดึกดื่น นี่มันก็ผิดศีลข้อ ๓ ทำให้เกิดปัญหาในครอบครัว ทำให้มีปัญหาระหว่างสามีภรรยา กระทั่งกระเทือนไปถึงลูก ไปถึงคนใช้ ไปถึงเพื่อนบ้านใกล้เคียง มันกระทบกันไปหมด แล้วกระทบสังคม เพราะว่าเที่ยวมาก เงินทองไม่พอใช้ เดียวก็ไปผิดศีลข้ออื่นเข้าไปอีก เรื่องมันก็ไปกันใหญ่ จึงต้องให้ช่วยกันอยู่ในศีลในธรรม

การ “ถือศีลถือธรรม” นี่มันผิดกับ “ถือกฎหมาย” กฎหมายนี่ถือด้วยความกลัว แต่ศีลธรรมนี้เราถือด้วยความเข้าใจถูกต้อง ถือด้วยปัญญา ถือด้วยความเชื่อที่ถูกต้องว่ามันเป็นเรื่องที่สร้างปัญหาสร้างความทุกข์ สร้างความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นในสังคม เป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมไม่ควรแก่เรา ใช้หลักการ “หิริ” คือความละอายตัวเอง ใช้ “โอตตปปะ” คือความกลัวต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นในชีวิตของตนเป็นฐาน มันก็มี “ภูมิธรรม” เกิดขึ้นในใจ ความสำนึกในความเป็นมนุษย์ ในความเป็นผู้มีศาสนา ในอายุ ในตำแหน่ง ในหน้าที่ ในความรู้ที่เรามีมันเกิด “ความสำนึก” พอเกิดความสำนึกแล้วมันเกิด

ความละเอียดที่จะทำอย่างนั้น เกิดความกลัวต่อผลอันจะเกิดขึ้นจากการกระทำอย่างนั้น เราก็อยู่ในระบอบเอง คือไม่ทำ เพราะละเอียดที่จะไปทำอย่างนั้น ละเอียดที่จะไปเที่ยวที่นั่น เวลานั้น เวลานี้

คนเช่นเรามีอายุปุนนี้แล้ว ละเอียดที่จะออกไปเที่ยว ไปสนุก เฮฮา มันไม่ใช่เรื่องของ “คนอายุมาก” เป็นเรื่องของ “เด็กๆ” ที่ไร้เดียงสา แต่ถ้าเด็กมันมีความคิดถูกต้องเหมือนกัน มันไม่ได้เรื่องอะไร จะไปทำไม ตัดทอนอายุ ตัดทอนสุขภาพ ทั้งกายทั้งใจ เราจะไปเที่ยวสนับสนุนสิ่งเหลวไหลเหล่านั้นทำไม แล้วเขาก็ไม่ไป เขาก็อยู่ได้ด้วย ความเรียบร้อย ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เรียนจบไวๆ แล้วเอาความรู้ไปใช้ประกอบการทำมาหากินต่อไป ชีวิตมันก็เรียบร้อย เพราะไม่ล่วงเกินศีลข้อที่ ๓

๔. ห้ามพูดปด พูดแต่สิ่งที่มีประโยชน์

...เรามีปากไว้พูดจากัน ก็ต้องพูดแต่คำที่สมานใจ พูดแต่คำที่อ่อนหวานสมานใจ เป็นประโยชน์ เป็นคุณเป็นค่าแก่ผู้ฟัง กระดิกลิ้นสักทีนี้ต้องให้มีประโยชน์ ถ้าไม่มีประโยชน์แล้วก็อย่ากระดิกออกไปเป็นอันตราย เพราะ “ลิ้น” นี้มีมันไม่ใหญ่ไม่โต แต่ฤทธิ์มันมาก พูดให้คนรักกันได้ พูดให้คนต่อยกันได้ ให้คนมันเกลียดชังกันได้

พวกที่ชอบไปยุคนมันใช้ลิ้นยุคนให้แตกกัน “นักการพูด”

จะก่อสงครามก็ไปยุประเทศนั้นประเทศนี้ ให้โกรธประเทศนั้น โกรธประเทศนี้ พวกนี้ไปพูดให้เขาเขม่นกัน ให้รบกัน นี่ก็เป็นเพราะว่าเขาไม่ถือศีล เขาไม่ถือธรรม เพราะเขาขาดศีลขาดธรรม มันก็เลยทำให้เกิดเรื่องยุ่งๆขึ้นมาในโลกเราทุกวันนี้

๕. ห้ามไม่ให้ นำสิ่งมีพิษเข้าไปในร่างกาย

ส่วนศีลข้อที่ ๕ นี้ มันเป็นเรื่องสุขภาพกาย สุขภาพจิต ถ้าเราไม่ถือ สุขภาพก็เสื่อมลงไป ของเป็นพิษนี่อย่าเอาเข้าไปในร่างกาย ถ้าเราถือศีล ๕ นี้ ต้องถือว่าถึงง่ายๆ สิ่งเป็นพิษไม่เอาใส่เข้าไปในร่างกาย บุหรี่เป็นพิษ ควันบุหรี่เป็นพิษ อย่าดูดเข้าไปทางจมูก น้ำเมาเป็นพิษ น้ำเมาทุกประเภทเป็นพิษ อย่าดื่มเข้าไป ของอะไรที่เสพติดเป็นพิษ อย่ารับประทานเข้าไป แม้ยาถ้าเป็นพิษทำให้ติดไม่ได้...หมอเขาไม่ให้ใช้ เราก็อย่าไปเที่ยวใช้ อย่าซื้อกินเองตามชอบใจ

บางคนกินจนกระทั่งกระเพาะทะลุไปเลย กินยาประเภทอย่างนั้น มันมีกรดเข้าไปเผากระเพาะ กินไม่รู้จักเวลา กระเพาะทะลุต้องผ่าตัด อยู่บ้านนอกก็ไม่รู้ เลยตายไป อาเจียนออกเป็นโลหิต โอ้! เป็นผีในห้อง ตายไปแล้ว มันไม่ใช่ผีหรอก...กระเพาะทะลุเลยถึงแก่ความตายไป เพราะกินของที่มันไม่ถูกต้องเข้าไป จึงเสียหาย

ถ้าเราถือศีลแล้ว มันก็ป้องกันได้หมดในสิ่งเหล่านี้ อยู่ได้
อย่างปลอดภัยด้วยประการทั้งปวง พระพุทธเจ้าจึงสอนว่าให้อยู่กัน
ในศีลในธรรม ถือศีลแล้วจะมีความสุข จะมีโภคะ ถึงนิพพานได้
ก็เพราะมีศีลมีธรรมประจำจิตใจ

ในที่สุดนี้ ก็ขออวยพรให้ญาติโยมทั้งหลายจงเจริญอกงาม
ในศีล จงทั่วกันทุกท่านเทอญ

พูดมาก็พอสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

ปาฐกถาธรรม เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๑

ณ โรงเรียนพุทธธรรม วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ปากเกร็ด นนทบุรี

ถึงจะสูง	ก็อย่าให้	เกินไม้สอย
จะต่ำต้อย	ก็พอกัม	คว้างมถึง
คนจะสูง	หรือต่ำ	ควรคำนึง
เราต้องพึง	พาอาศัย	เห็นใจกัน

การพิมพ์หนังสือธรรมะเป็นอนุสรณ์และที่ระลึก นอกจากเป็นการจัดทำสิ่งซึ่งเป็นประโยชน์ที่คงอยู่ยืนนานแล้ว ยังเป็นการบำเพ็ญธรรมทาน คือการให้ธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสสรรเสริญว่าเป็นทานอันยอดเยี่ยมอีกด้วย ผู้ปฏิบัติเช่นนี้ จึงได้ชื่อว่ามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ธรรม อันจักอำนวยประโยชน์สุขที่แท้จริงแก่ประชาชน

ธรรมสภาขอกราบเรียนเชิญท่านผู้มีอุปการะคุณ แวะชมหนังสือพระพุทธศาสนา ได้ทุกวันที่...ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ๒-๖ ริมถนนบรมราชชนนี เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐ โทรศัพท์ (๐๒) ๔๔๑๑๖๐๔, ๔๔๑๑๙๑๗

ท่านที่ประสงค์มีไว้ศึกษาหรือจัดพิมพ์เป็นธรรมทาน โปรดติดต่อที่.....

ธรรมสภา ๑/๔-๕ ถนนบรมราชชนนี เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐
โทร (๐๒) ๔๔๑๑๕๓๕, ๘๘๘๗๙๔๐ โทรสาร ๔๔๑๑๕๘๘

974-8417-32-8

โปรดช่วยสมทบค่าจัดพิมพ์ในราคาเล่มละ ๑๐ บาท

การให้ธรรมะขณะการให้ทั้งปวง การรับธรรมะและนำไปปฏิบัติย่อมขณะการรับทั้งปวงเช่นกัน